

054-01-111

04.12.2009

10/11/09

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА**

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от ПОДНС внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията – приложение към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Сивин
Мирела Василева
Михов
Мария Меткова
Красимир Боднев
Торис Вангелов
Димитър Иванов
Джон Станчев

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАКРИЛА НА
ДЕТЕТО**

(Обн., ДВ, бр. 48 от 2000 г., изм., бр. 75 и 120 от 2002 г., изм. и доп., бр. 36 и 63 от 2003 г., изм., бр. 70 и 115 от 2004 г., бр. 28, 94 и 103 от 2005 г., бр. 30, 38 и 82 от 2006 г., доп., бр. 59 от 2007 г., изм., бр. 69 от 2008 г., изм. и доп., бр. 14, 47, 74 от 2009 г., доп., бр. 42, 50, 59 и 98 от 2010 г., изм. и доп., бр. 28, 51 от 2011 г., изм. и доп., бр. 32, 40 от 2012 г., бр. 15, 68 и 84 от 2013 г., изм., бр. 79 от 2015 г., изм. и доп., бр. 8 от 2016 г., изм., бр. 85 и 103 от 2017 г., изм., бр. 17, 77 и 102 от 2018 г., бр. 17, 24, 58 и 101 от 2019 г., изм. и доп., бр. 71 и 99 от 2020 г.)

§ 1. В чл. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1 се изменя както следва:

„(1) Този закон урежда правата, принципите и мерките за закрила на детето, органите на държавата и общините и тяхното взаимодействие при осъществяване на дейностите по закрила на детето, както и участието на юридически лица и физически лица, включително на биологичните родители и другите законни представители на деца в такива дейности.“

2. В ал. 2 след думите „свобода на възгледите и сигурност“ се добавя следният текст „както и пълноценното им развитие в биологичното им семейство“.

§ 2. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 2 след думите „отглеждане на детето“ се добавя текста: „с предимство в биологична и родствена семейна среда“

2. В т.3 след думата „осигуряване“, се добавя текста: „осигуряване на правата и законните интереси на детето, неговите биологични родители, настойници, попечители, законни представители, при спазване на морала, традициите и добрите нрави в държавата“

3. т.5 се отменя.

4. В т.6 след думите „подбор на лицата, пряко ангажирани в дейностите по закрила на детето“ се добавя следния текст; „съобразено с нормативно установени критерии и изисквания за морални, личностни и социални качества, както и подходяща професионална квалификация“;

5. В т.10 думата „осигуряване“, се заменя с „насърчаване“

6. т.14 се променя, както следва: „Административен и съдебен контрол, за ефективността от наложените мерки, в процеса от момента на тяхното налагане до изтичане на срока, за който са наложени и отчитане на дейностите по изпълнението им в седмичен отчетен доклад.

7. Добавят нови т. 15 и т. 16, както следва:

„т.15. задължително участие на родителите и законните представители във всички производства по закона, лично или чрез упълномощен представител, както и особен представител на детето от момента на раждането му.“

„т.16 предварителен и последващ съдебен контрол върху всички мерки за закрила на детето, предвидени в закона, с възможност при установяване на нарушение или незаконосъобразност в налагането или прилагането на мерките за налагане на санкции - дисциплинарни и финансови на виновните длъжностни лица, както и временно спиране на действието лиценз или отнемане на лиценз на неправителствените организации – доставчици на социални услуги, при възбуждане на процедура или процес пред съда за извършени нарушения, свързани с правата на децата, техните законни представители или действащото законодателство.“

§ 3. В чл.4, т.1 след думите: „съдействие, подпомагане и услуги“ се добавят: „с предимство, в биологична и родствена семейна среда“.

§ 4. чл. 5, ал.1 се отменя.

§ 5. В чл.6а се правят следните изменения:

1. В ал.4, т.1 се добавя нова б. „д“:

„Упражнява контрол върху процедурите по осиновяване, като гарантира че към осиновяване се пристъпва след изчерпване на всички останали мерки за закрила по този закон“

2. В ал. 4, т. 5 се добавя нова б. „г“:

„Упражнява контрол за правилното развитие на децата, при които има международно осиновяване или настаняване в приемна грижа и осигурява координация на мерките за контрол с ДАЗД, до навършване на пълнолетие на детето“

§ 6. В чл.7, ал.1 след думата „незабавно“ се добавя текста: „да подаде писмено или устно сигнал до дирекция „Социално подпомагане“,

Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, придружен с писмена декларация, подписана от лицето за истинността на посочените от него факти и обстоятелства и във връзка с отговорността по чл.313 от НК.

§ 7. В чл.8 се правят следните изменения:

1. В ал.1 думите „може да иска“ се заменят с „има право да получи“.
2. В ал.10 думата „неблагоприятни“ се заменя с израза „вредни или противоречащи на добрите нрави и общоприетия морал.“
3. Добавят се нови ал.11 и ал.12

„Ал.11 т.1 Приживе двамата родители може да определят лице или кръг от лица, на които в случай на тяхната смърт, болест, инвалидност или друга невъзможност да упражняват родителските права и задължения, да бъдат поверени грижите за отглеждане и възпитание на децата и при които последните да бъдат настанени.

т.2 За целите по ал.1, родителите подписват нотариално заверена декларация, в която посочват пълните данни: имена, адрес и ЕГН на лицето или лицата, които ще упражняват родителските права и задължения и при които децата ще бъдат настанени.“

„Ал.12 В случаите на ал.11, при повече от едно дете, следва да се прилага принцип на „неразделност на децата“ при настаняването им в едно семейство.

§ 8. в чл.11 думата „неблагоприятни“ се заменя с израза „вредни или противоречащи на добрите нрави и общоприетия морал.“

§ 9. В чл.15 се правят следните изменения:

1. В ал.4, изр. 2 се изменя както следва:

„Съдебните и административните органи осигуряват подходяща обстановка за изслушване на детето, съобразена с неговата възраст. На изслушването и консултирането на детето задължително присъства служител на ДАЗД и особен представител на детето, по искане на законните представители - и упълномощен техен представител, а при необходимост и друг подходящ специалист. След изслушването служителят на ДАЗД предава доклад на дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето. Копие от доклада се изпраща на заинтересованите лица.“

2. Ал. 7 се отменя.

3. Ал. 8 се допълва както следва:

„Разноските за назначаване на особен представител в рамките на административното производство се осигуряват от бюджета на Дирекция „Социално подпомагане“.

§ 10. Чл. 16, ал. 3 се изменя както следва:

„Социалните работници, длъжностните лица, както другите лица участващи в процедури за осъществяване на мерки за закрила на детето, се задължават да спазват нормативните изисквания за защита на личните данни, станали им известни при или по повод осъществяване на мерките за закрила на детето, както и да зачитат честта и достойнството на детето и на неговото биологично семейство или законни попечители.“

§ 11. В чл.17а , т.17, т.1 след думите: т.1 „МВР и ДАЗД“ израза: „не може да се прехвърля на други физически и юридически лица“ се заменя със „се забранява прехвърлянето на други физически и юридически лица“

В т. 2 след думите: „служителите“ се добавя израза: „оператори на линията по т.1 са служители от администрацията на МВР и ДАЗД и носят административна и наказателна отговорност при превишаване на правата си или при доказана злоупотреба със служебно положение.“

§ 12. В чл.22 а, ал.1 се правят следните изменения:

1. Софийски градски съд се заменя с Районния съд по настоящия адрес на единия от родителите

2. В т.1 съюзът „или“ след Министерство на правосъдието се заменя със съюзът „и“

3. В т.2 след думите „заинтересовани лица“ се добавя израза: „както и особения представител на детето и неговите законни представители или техен упълномощен представител“

§ 13. В чл.22 в думите „едномесечен срок“ се заменят с „тридневен срок“

§ 14. В чл.22 г, ал.1 изречението: „Решението на Софийския градски съд подлежи на обжалване пред Софийския апелативен съд от лицата по чл. 22а, ал. 1. се заменя с изречението: „Решението на РС по чл.22а, ал.1, т.1 подлежи на обжалване пред съответния ОС от лицата по чл. 22а, ал.1“.

В ал.2 думите „вдномесечен срок" се заменят с израза: „в двуседмичен срок“.

§ 15. В чл.23, т.2 след думите „социални услуги" се добавя изрза: „при съобразяване на мнението на родителите, законните представители, особения представител на детето или техните пълномощници.“

т.7, т.9 и т.11 се отменят.

§ 16. Мярката по чл.25 се прилага след изготвяне на мотивирана заповед на Председателя на АЗД, придружена от доклад на комисията по член 20а от настоящия закон.

§ 17. В чл.27, ал. 2 текстът „вдномесечен срок" се заменя с „в тридневен срок"

§ 18. В чл. 28, ал. 3 се изменя както следва:

„Съдът разглежда незабавно искането в открито заседание с участието на органите или лицата, направили искането, на родителите, а ако в доклада по чл. 26, ал. 3, т. 1 е изразено мнение против участие на родителите в заседанието - на упълномощен от тях процесуален представител и на детето при спазване разпоредбата на чл. 15, като във всички случаи на детето се назначава особен представител по реда на Гражданскопроцесуалния кодекс.“

§ 19. В чл. 30, ал. 2 след текста „ако по този начин се осигурява най-добрият интерес на детето.“ се добавя следното изречение: „В тридневен срок дирекция "Социално подпомагане" прави искане до районния съд за прекратяване на настаняването.“

§ 20. В §1, т.5 се променя както следва: „Най-добър интерес на детето са:

- а) принципът за правата на детето свързани с неговото физическо, психическо и интелектуално развитие, неговите благосъстояние, свобода на мисълта, безопасност и здравеопазване и правото на живот
- б) правото му на защита срещу физическо, психическо и интелектуално посегателство от страна на отговорните за него лица в това число предизвикано от страна публичните институции, техните администрации, и социалните единици, предоставящи социални услуги
- в) извършването на правни действия, във връзка със защита на правата му с осигуряване на подходяща безплатна адвокатска защита, веднага след

раждането му и вземайки предвид правата на неговите родители, настойници и законни представители, както и съответстващи на възрастта му.

т.11 „Дете в риск е дете, което е изоставено, чиито живот, сигурност, физическо и психическо здраве са в опасност, както и:

б. „б“ се променя както следва: „Което е жертва на злоупотреба със свободата му, изразяваща се в принуда и въвличане към антиморални, антисоциални и противозаконни действия и поведение експлоатация на физически или интелектуален труд, извън регламентирания в българското законодателство; нехуманно и нечовешко отношение, свързани с проява на физическа агресия, при вземане на предвид на нуждите за възрастта му“

б. „в“ се променя, както следва: : „за което би могло да се направи основателно и писмено обосновано предположение, че съществува посегателство върху неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие“

Създава се нова б. „ж“: „При определяне на „опасност“ и „риск“ преценяващият орган се съобразява с първостепенната роля на биологичните родители, законните представители на детето, както и назначените по реда на ГПК особени представители, биологичното семейство и участието им като субекти във всички процеси и процедури по защита на правата и законните интереси на детето и прилагане на мерките за тази защита“

При преценяване на риска, не следва да се вземат предвид временното финансово състояние и жизнен стандарт на биологичното семейство.

§ 21. В §43, ал.2, т.1 след „Етичен кодекс на служителите, осъществяващи дейности по предоставяне на социални услуги“ се добавя и текста: „Административно наказателни разпоредби за нарушения от страна на държавни органи, членове на комисии и НПО (социални единици) предоставящи социални услуги и прилагащи мерки за закрила.“

§ 22. В §43 , ал.2 се създава нова т.3 „Критерии за жизнен стандарт осигуряващ на детето достоен живот в биологичното семейство и финансовата помощ, която при необходимост държавата следва да им осигури.“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§23. В Закона за социалното подпомагане се правят следните изменения:

1. В чл. 162 досегашният текст става ал. 1. Добавят се ал. 2 и 3:

„(2) Регистърът е единен и публичен. Агенцията за качество на социалните услуги осигурява достъп до регистъра на своята интернет страница.

т.1 Регистърът функционира на национално, областно и общинско ниво чрез структурите на Агенцията за качество на социалните услуги, чрез единна система за регистрация и въвеждане на данни и административно обслужване.

т.2 Всеки компютър, от който ще се достъпва до Регистъра на лицензираните доставчици на социални услуги трябва да има връзка с INTERNET.

т.3 Всеки служител, който ще работи с Регистъра на лицензираните доставчици на социални услуги трябва да притежава Удостоверение за квалифициран електронен подпис.

т.4 Всяко въвеждане на данни и извършване на справки в Регистъра на лицензираните доставчици на социални услуги трябва да бъде актуално по време на настъпилото обстоятелство и да бъде извършена проверка на инсталирания цифров сертификат на длъжностното лице опериращо с регистъра.

т.5 Агенцията за качество на социалните услуги осигурява незабавно вписване на всяка промяна в обстоятелствата, касаещи работата и статута на лицензираните доставчици на социални услуги.

т.6 В регистъра на лицензираните доставчици на социални услуги се вписват следните данни:

6.1 Юридическото лице - доставчик на социални услуги

6.2 Ръководни органи и физически лица в състава им

6.3 Националност, седалище и адрес на управление в България и държавата на регистрация в чужбина

6.4 Дежурен телефон, адрес за кореспонденция и лице за контакт

6.5 № на лиценза и за кои услуги се дава

6.6 Актуална информация за съдимостта на физическите лица, изпълняващи ръководни, трудови и изпълнителни функции „за“ и „от името“ на лицензирания доставчик

6.7 Данни за наличие или липса на актуална информация за свързаност между отделни лицензирани доставчици – юридическите лица с търговци или търговски дружества извършващи сходни или спомагателни дейности в сферата на социалните услуги

6.8 Дани за наличие на информация, свързана с извършена проверка за участието на физическите лица от състава на лицензираните доставчици в дружества свързани с производства по несъстоятелност, производства по принудително изпълнение или наказателни производства

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Сидр
Мирен Веселин
доц. Милена Михова
Мария Звездова
Красимир Богданов
Борис Ванчев
Юрий Димитров
Деян Гончев

МОТИВИ

Със законопроекта се предлагат изменения и допълнения на Закона за закрила на детето, които целят ефективни мерки за закрила на децата, при спазване на интереса и на неговите родители или законни представители.

Считаме, че при налагане на конкретна мярка за защита на дете, особено в производството по настягане на дете извън семейството, предвидено в чл. 26 от Закона, трябва да се осигури равнопоставено участие на родителите или законните му представители, при тяхно желание и равни възможности да участват в процеса, включително по тяхна преценка да възразяват срещу искането за налагане на мярката и да правят искания за събиране на доказателства. Уреденото в закона производство се развива с активното участие на страната, която е поискала налагането на мярката и не предвижда изрично участието на родителите и законните представители на детето. Допускането на родителите и законните представители на детето или ако по преценка на Дирекция „Социално подпомагане“ това не е подходящо за детето - на упълномощен от тях адвокат, има за цел да направи процеса състезателен и да улесни разкриването на обективната истина. Интересите на детето могат най-добре да бъдат защитени чрез увеличаване на състезателното начало в процеса, като всяка страна има равни възможности да доказва правата си и да възразява срещу исканията на насрещната страна.

Необходимо е сегашната редакция на закона да се прецизира като се въведе ясно определение на „заинтересовани лица“ и да се регламентира участието им в производствата по налагане на мерките по закона.

ВНОСИТЕЛИ:

Александер Савин
Иван Веселин
доц. Лилев Лихов
Мария Цветкова
Кристина Ботанова
Борис Василев
Ирина Рилска
Десислава Стойчева

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

1. Основания за законодателната инициатива

Законопроектът цели да отстрани недостатъци в досега действащата регулаторна рамка по закрила на детето, която е от особена важност за Република България, да осигури равноправно участие на заинтересованите лица в производствата по Закона и да предотврати възможен конфликт на интереси на отделни участници.

2. Заинтересовани групи

Заинтересовани групи са всички институции, ангажирани с процедури по Закона, родителски организации и организации работещи в полза на децата в риск.

3. Анализ на разходи и ползи

Законопроектът има за цел по-добър контрол върху изразходваните средства за социални услуги, предотвратяване на възможността за разходване на средства за „ненужни“ услуги, чрез контрол и отчетност на дейността на доставчиците на социални услуги.

Законопроектът ще има минимално първоначално отрицателно въздействие върху бюджета, чрез възможни допълнителни разходи за назначаване на особен представител на дете -адвокат, в определените производства, на първоначални разноски на Дирекция „Социално подпомагане“. В рамките на съдебното производство, разноските за особен представител се присъждат на Дирекция „Социално подпомагане“, при уважаване на иска за отнемане на дете.

4. Административна тежест и структурни промени

Приемането и изпълнението на проекта не е свързано с увеличаване на административната тежест или структурни промени във вече създадени органи.

5. Въздействие върху нормативната уредба

Във връзка с проектозакона се предлага изменение в Закона за социалните услуги, така че регистърът на лицата - доставчици на социални услуги да бъде публичен и достъпен чрез интернет страницата на Агенцията за качество на социалните услуги.

ВНОСИТЕЛИ:

Александър Сили
Михаил Веселинов
доц. д-р. Лиляна Михова

Мария Цветкова

Красимира Богданова

Борис Вангелов

Юлия Димитрова

Деян Гончев